

IN MEMORIAM

Dr MIROLJUB VASIĆ
1934–2020.

Dana 31. maja 2020. godine u Beogradu je umro dr Miroljub Vasić, naučni savetnik Instituta za savremenu istoriju, u penziji. Njegovim upokoženjem umro je poslednji pripadnik neformalne grupe „Moraćinih asistenata“, koji su stupili na polje istorijske nauke ranih 60-ih godina prošlog veka. Vasićevom smrću nestala je skupina profesionalnih istoričara-osnivača Instituta za savremenu istoriju – koji su sav svoj radni vek posvetili izučavanju jugoslovenske države, s težištem na istoriji Komunističke partije Jugoslavije, radničkog pokreta, istoriji Drugog svetskog rata, revoluciji u Jugoslaviji i nastanku druge Jugoslavije.

Sa blagom ironijom ali ne i bez daha simpatije, tih desetak istoričara (rođenih pre 1939), ne samo u beogradskim naučnim krugovima, često su imenovani i kao „Moraćina četica“. Istina jeste da je Pero Morača, kao direktor (prvi) Instituta za savremenu istoriju bio njihov mentor, rukovodilac, blagonakloni savetodavac u poletnom vremenu njihovog historiografskog rada. „Četica“ je funkcionisala poletno, marljivo, plodotvorno, u veoma poželjnoj intelektualnoj atmosferi. Miroljub Vasić je bio njen uzorni pripadnik.

Miroljub Vasić je rođen 30. septembra 1934. u Lipnici kod Kragujevca. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu, Grupa za istoriju u Beogradu, 1958. godine. Kolege iz njegove generacije pamtile su ga kao odličnog studenta, spremnog da pruži svakovrsnu pomoć.

Godine 1959. počeo je da radi u Istorijskom arhivu Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije, zatim, usled reorganizacije, u Institutu za izučavanje radničkog pokreta (od 1961), tada savezne ustanove. U tom Institutu, u Prvom odeljenju za istoriju jugoslovenskog radničkog pokreta (upravnik P. Morača) započeo je i svoj historiografski rad M. Vasić; prvi rad objavio je 1965. godine. Usledio je intenzivan rad sve do kraja 1974. godine. Tada je kolega Va-

sić doktorirao na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Doktorska disertacija nosi naslov *Omladinski pokret u Jugoslaviji 1929–1941. godine*.

Do vremena doktoriranja, kolega Vasić je pratio sve nedaće koje je donela reorganizacija – izazvana promenom finansiranja rada saveznih ustanova (ima se u vidu ukidanje Saveznog fonda za naučni rad). Usled toga došlo je do dezintegracije Instituta za izučavanje radničkog pokreta i nastanka novog Instituta za savremenu istoriju 1969. godine. U tom poslu Vasić je živo učestvovao, te stao u red osnivača novog Instituta, čiji se predmet rada znatno povećao, tematski (problemski) i hronološki. Usledile su godine stabilizovanja novog Instituta i njegovo izrastanje u uglednu naučnu instituciju. Realnost je bila takva da je ta prva generacija saradnika Instituta, a među njima i kolega M. Vasić, imala konstantan rad na dva fronta: održati (finansijski) Institut i predano raditi na izvršavanju planskog (ličnog) zadatka. U takvim uslovima Vasić je proveo svoj radni vek sve do čina penzionisanja 2000. godine.

Miroljub Vasić (u prijateljskom komuniciranju uvek je bio samo Vasa, ponekad Vasilije) oformio se u standardnog istoričara – specijalistu. To je lako vidljivo i na osnovu uvida u njegov spisak radova (nepotpun) koji se čuva u Institutu. Svi njegovi objavljeni radovi bave se istorijom omladinskog pokreta, KPJ, SKOJ-a, uticajima Kominterne, ulogom Josipa Broza Tita, ratom i revolucijom u Jugoslaviji ili u pojedinim oblastima.

Kolega M. Vasić objavio je dve knjige (posebna izdanja) monografskog karaktera, a u koautorstvu priredio je pet tomova dokumenata. U naučnim publikacijama i časopisima objavio je oko 90 radova. Svi njegovi radovi napisani su na snažnoj izvornoj podlozi, rekonstrukcija i interpretacija su izvedene brižljivo, što u nauci nije ni dovođeno u pitanje. Vasić je intenzivno učestvovao u naučnom životu, bio je prisutan na mnogim naučnim skupovima, vrlo aktivan u žurnalistici objavivši veliki broj radova u dnevnim i nedeljnim novinama.

Miroljub Vasić nije bio vlastoljubiv čovek, istina, bio ga je glas da voli vlast (imao je nadimak Kmet), a i sam je to u šali spominjao. Ali, voleo je rad, red. Nikada se nije „dokopao“ kakve rukovodeće funkcije, osim što je bio predsednik Saveza društava istoričara Srbije.

U ranoj mladosti postao je član SKJ – nošen idealima socijalne pravde, solidarnosti, jednakosti, antifašizma. Bio je iskreni a ne nominalni član, daleko od šovinizma, ubeđeni jugoslovenski patriota. Ideala svoje mladosti nikada se nije odrekao, a o tome svedoči i njegov angažman u Savezu boraca narodnooslobodilačkog rata Srbije u poslednjoj deceniji života.

Miroljuba Vasića njegova generacija kolega i drugova znala je kao otvorenog, tolerantnog sagovornika i saradnika, a mlađe generacije kao starijeg kolegu vazda raspoloženog za razgovor, savete, pomoć.

Zbogom Vasilije...

Nikola B. Popović